

14. MATEMATIKA A1 FELADATSOR

1. Döntse el, hogy az alábbi improprius integrál konvergens vagy divergens. Amelyik konvergens, annak határozza meg az értékét!

(a) $\int_1^\infty \frac{1}{x^2} dx$

Megoldás:

$$\int_1^\infty \frac{1}{x^2} dx = \lim_{d \rightarrow \infty} \int_1^d \frac{1}{x^2} dx = \lim_{d \rightarrow \infty} \left[\frac{-1}{x} \right]_1^d = \lim_{d \rightarrow \infty} \left(\frac{-1}{d} - (-1) \right) = 1,$$

tehát konvergens.

(b) $\int_1^\infty \frac{1}{\sqrt{x}} dx$

Megoldás:

$$\int_1^\infty \frac{1}{\sqrt{x}} dx = \lim_{d \rightarrow \infty} \int_1^d \frac{1}{\sqrt{x}} dx = \lim_{d \rightarrow \infty} \left[\frac{\sqrt{x}}{\frac{1}{2}} \right]_1^d = \lim_{d \rightarrow \infty} (2\sqrt{d} - 2) = +\infty,$$

tehát divergens.

(c) $\int_1^\infty \frac{1}{1+x^2} dx$

Megoldás:

$$\int_1^\infty \frac{1}{1+x^2} dx = \lim_{d \rightarrow \infty} \int_1^d \frac{1}{1+x^2} dx = \lim_{d \rightarrow \infty} [\arctg x]_1^d = \lim_{d \rightarrow \infty} (\arctg d - \arctg 1) = \frac{\pi}{2} - \frac{\pi}{4} = \frac{\pi}{4},$$

tehát konvergens.

(d) $\int_{0,5}^\infty \frac{1}{1+4x^2} dx$

Megoldás:

$$\int_{0,5}^\infty \frac{1}{1+4x^2} dx = \lim_{d \rightarrow \infty} \int_{0,5}^d \frac{1}{1+(2x)^2} dx = \lim_{d \rightarrow \infty} \left[\frac{\arctg 2x}{2} \right]_{0,5}^d = \lim_{d \rightarrow \infty} \left(\frac{\arctg d}{2} - \frac{\arctg 1}{2} \right) = \frac{\pi}{4} - \frac{\pi}{8} = \frac{\pi}{8},$$

tehát konvergens

(e) $\int_1^\infty \frac{1}{x^2+x} dx$

Megoldás: $x^2 + x = x(x+1)$, ezért

$$\frac{1}{x^2+x} = \frac{A}{x} + \frac{B}{x+1} = \frac{A(x+1) + Bx}{x(x+1)} = \frac{(A+B)x + A}{x^2+x},$$

ezért $A+B=0$ és $A=1$, azaz $B=-1$. Így

$$\int \frac{1}{x^2+x} dx = \int \frac{1}{x} - \frac{1}{x+1} dx = \ln|x| - \ln|x+1| + c,$$

ezért

$$\int_1^\infty \frac{1}{x^2+x} dx = \lim_{d \rightarrow \infty} \int_1^d \frac{1}{x^2+x} dx = \lim_{d \rightarrow \infty} [\ln|x| - \ln|x+1|]_1^d = \lim_{d \rightarrow \infty} (\ln|d| - \ln|d+1|) - (\ln|1| - \ln|2|) =$$

$$\lim_{d \rightarrow \infty} \ln \frac{d}{d+1} - \ln \frac{1}{2} = \ln 1 - \ln \frac{1}{2} = \ln 2,$$

tehát konvergens.

(f) $\int_{-\infty}^0 \frac{1}{1+16x^2} dx$

Megoldás:

$$\int_{-\infty}^0 \frac{1}{1+16x^2} dx = \lim_{c \rightarrow -\infty} \int_c^0 \frac{1}{1+(4x)^2} dx = \lim_{c \rightarrow -\infty} \left[\frac{\arctg 4x}{4} \right]_c^0 =$$
$$\lim_{c \rightarrow -\infty} \frac{\arctg 0}{4} - \frac{\arctg 4c}{4} = 0 - \left(-\frac{\pi}{8} \right) = \frac{\pi}{8},$$

tehát konvergens.

(g) $\int_{-\infty}^0 e^x dx$

Megoldás:

$$\int_{-\infty}^0 e^x dx = \lim_{c \rightarrow -\infty} \int_c^0 e^x dx = \lim_{c \rightarrow -\infty} [e^x]_c^0 = \lim_{c \rightarrow -\infty} (e^0 - e^c) = 1,$$

tehát konvergens.

(h) $\int_{-\infty}^1 xe^x dx$

Megoldás: Parciális integrálva $u = x$, $v' = e^x$ választással $u' = 1$ és $v = e^x$, ezért

$$\int xe^x dx = xe^x - \int e^x dx = xe^x - e^x + c,$$

ezért

$$\int_{-\infty}^1 xe^x dx = \lim_{c \rightarrow -\infty} \int_c^1 xe^x dx = \lim_{c \rightarrow -\infty} [xe^x - e^x]_c^1 = \lim_{c \rightarrow -\infty} ((1e^1 - e^1) - (ce^c - e^c)),$$

mivel a L'Hospital-szabály alapján

$$\lim_{c \rightarrow -\infty} ce^c = \lim_{c \rightarrow -\infty} \frac{c}{e^{-c}} = \frac{+\infty}{+\infty} = \lim_{c \rightarrow -\infty} \frac{1}{-e^{-c}} = \frac{1}{+\infty} = 0,$$

és $\lim_{c \rightarrow -\infty} e^c = 0$, ezért

$$\int_{-\infty}^1 xe^x dx = \lim_{c \rightarrow -\infty} ((1e^1 - e^1) - (ce^c - e^c)) = 0,$$

tehát konvergens.

(i) $\int_{-\infty}^{\infty} \frac{1}{1+9x^2} dx$

Megoldás:

$$\int_{-\infty}^{\infty} \frac{1}{1+9x^2} dx = \lim_{c \rightarrow -\infty, d \rightarrow +\infty} \int_c^d \frac{1}{1+(3x)^2} dx = \lim_{c \rightarrow -\infty, d \rightarrow +\infty} \left[\frac{\arctg 3x}{3} \right]_c^d =$$
$$\lim_{c \rightarrow -\infty, d \rightarrow +\infty} \left(\frac{\arctg 3d}{3} - \frac{\arctg 3c}{3} \right) = \frac{\pi/2}{3} - \frac{-\pi/2}{3} = \frac{\pi}{3},$$

tehát konvergens.

(j) $\int_{-\infty}^{\infty} \frac{1}{x^2+2x+2} dx$

Megoldás:

$$\int_{-\infty}^{\infty} \frac{1}{x^2+2x+2} dx = \lim_{c \rightarrow -\infty, d \rightarrow +\infty} \int_c^d \frac{1}{1+(x+1)^2} dx = \lim_{c \rightarrow -\infty, d \rightarrow +\infty} \left[\frac{\arctg(x+1)}{1} \right]_c^d =$$
$$\lim_{c \rightarrow -\infty, d \rightarrow +\infty} (\arctg(d+1) - \arctg(c+1)) = \frac{\pi}{2} - \frac{-\pi}{2} = \pi,$$

tehát konvergens.

2. Döntse el, hogy az alábbi improprius integrál konvergencia vagy divergencia. Amelyik konvergencia, annak határozza meg az értékét!

(a) $\int_0^1 \frac{1}{\sqrt{x}} dx$

Megoldás:

$$\int_0^1 \frac{1}{\sqrt{x}} dx = \lim_{a \rightarrow 0^+} \int_a^1 x^{-1/2} dx = \lim_{a \rightarrow 0^+} \left[\frac{x^{1/2}}{1/2} \right]_a^1 = \lim_{a \rightarrow 0^+} 2 - 2\sqrt{a} = 2,$$

tehát konvergencia.

(b) $\int_0^1 \frac{1}{x^3} dx$

Megoldás:

$$\int_0^1 \frac{1}{x^3} dx = \lim_{a \rightarrow 0^+} \int_a^1 x^{-3} dx = \lim_{a \rightarrow 0^+} \left[\frac{x^{-2}}{-2} \right]_a^1 = \lim_{a \rightarrow 0^+} \frac{-0,5}{1^2} - \frac{-0,5}{a^2} = \infty,$$

tehát divergencia.

(c) $\int_1^2 \frac{1}{x-1} dx$

Megoldás:

$$\int_1^2 \frac{1}{x-1} dx = \lim_{a \rightarrow 1^+} \int_a^2 \frac{1}{x-1} dx = \lim_{a \rightarrow 1^+} [\ln|x-1|]_a^2 = \lim_{a \rightarrow 1^+} \ln 1 - \ln|a-1| = \infty,$$

tehát divergencia.

(d) $\int_{-1}^0 \frac{1}{\sqrt[3]{x}} dx$

Megoldás:

$$\int_{-1}^0 \frac{1}{\sqrt[3]{x}} dx = \lim_{b \rightarrow 0^-} \int_{-1}^b x^{-1/3} dx = \lim_{b \rightarrow 0^-} \left[\frac{x^{2/3}}{2/3} \right]_{-1}^b = \lim_{b \rightarrow 0^-} \frac{3}{2} (-1)^{2/3} - \frac{3}{2} b^{2/3} = \frac{3}{2},$$

tehát konvergencia.

(e) $\int_{-3}^0 \frac{1}{x^2} dx$

Megoldás:

$$\int_{-3}^0 \frac{1}{x^2} dx = \lim_{b \rightarrow 0^-} \int_{-3}^b x^{-2} dx = \lim_{b \rightarrow 0^-} \left[\frac{x^{-1}}{-1} \right]_{-3}^b = \lim_{b \rightarrow 0^-} \frac{-1}{b} - \frac{-1}{-3} = +\infty,$$

tehát divergencia.

(f) $\int_{-1}^1 \frac{1}{\sqrt{1-x^2}} dx$

Megoldás:

$$\int_{-1}^1 \frac{1}{\sqrt{1-x^2}} dx = \lim_{a \rightarrow -1^+, b \rightarrow 1^-} \int_a^b \frac{1}{\sqrt{1-x^2}} dx = \lim_{a \rightarrow -1^+, b \rightarrow 1^-} [\arcsin x]_a^b$$

$$\lim_{a \rightarrow -1^+, b \rightarrow 1^-} (\arcsin b - \arcsin a) = \frac{\pi}{2} - \frac{-\pi}{2} = \pi,$$

tehát konvergencia.

(g) $\int_{-2}^2 \frac{2}{\sqrt{4-x^2}} dx$

Megoldás:

$$\int_{-2}^2 \frac{1}{\sqrt{4-x^2}} dx = \lim_{a \rightarrow -2^+, b \rightarrow 2^-} \int_a^b \frac{1}{\sqrt{4-x^2}} dx = \lim_{a \rightarrow -2^+, b \rightarrow 2^-} \int_a^b \frac{1}{\sqrt{4(1-\frac{x^2}{4})}} dx =$$

$$\lim_{a \rightarrow -2+, b \rightarrow 2-} \int_a^b \frac{1}{2} \frac{1}{\sqrt{1 - \left(\frac{x}{2}\right)^2}} dx = \lim_{a \rightarrow -1+, b \rightarrow 1-} \left[\frac{1}{2} \frac{\arcsin \frac{x}{2}}{\frac{1}{2}} \right]_a^b = \lim_{a \rightarrow -2+, b \rightarrow 2-} \left(\arcsin \frac{b}{2} - \arcsin \frac{a}{2} \right) =$$

$$\frac{\pi}{2} - \frac{-\pi}{2} = \pi,$$

tehát konvergens.